

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.

a. Hoito ja huolenpito

d. Hyvinvointi, terveys ja elinolot

e. Vapaus, koskemattomuus, turvallisuus ja yksityisyys

g. Oikeusturva

1. SOTE-uudistuksessa on vaarana, että seksuaaliväkivallan uhrien apu kuten hoitoon pääsy heikentyy entisestään? Se lisäisi heikommassa asemassa olevien sukupuolien epätasa-arvoisuutta ja syrjäytymistä yhteiskunnassa. Laissa turvattava haavoittuvien uhrien oikeudet, joita seksuaaliväkivallan uhrit ovat. Seksuaalinen väkivalta on usein myös kumulatiivista, jolloin on entistä tärkeämpää varmistaa lain tasolla uhrien hoitoon pääsy ja asianmukaiset, helposti lähestyttävät, uhrien kokonaisvaltaiset palvelut.

2. Seksuaaliväkivallan uhreille suunnattujen palvelujen rahoitus vähenee? Jotta matalan kynnykset palvelut edelleen kykenevät auttamaan seksuaalirikosten uhreja estämällä näin syrjäytymistä ja eriarvoisuutta, kolmannen sektorin rahoitusta on lisättävä. Esimerkiksi Raiskauskriisikeskus Tukinainen auttaa vuosittain satoja seksuaaliväkivallan uhreja tarjoamalla uhreille helposti lähestyttävää maksutonta kriisi- ja oikeudellista apua. Useimmat uhreista ovat naisia.

3. Seksuaalirikosten uhrien kohteluun kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota viranomaisissa uhrien niin uudelleen traumatisoitumisen estämiseksi kuin heidän oikeusturvansa toteutumisen

vuoksi. Naisille ja muille sukupuolille seksuaalirikosten uhreina taattava sensitiivinen ja kunnioittava kohtelu viranomaisissa. Huomioitava muun muassa uhridirektiivin ja Istanbulin sopimuksen velvoitteet. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten sekä oikeusviranomaisten koulutusta ja erityisosaamista lisättävä seksuaaliväkivallan uhrien oikeusturvan varmistamiseksi. Mahdollisuuksia erikoistumiseen tulisi lisätä.

4. Viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyössä parannettavaa. Asiakasohjauksessa ja auttamistyössä huomioitava haavoittuvassa asemassa olevien seksuaaliväkivallan uhrien erityisyys (esim. vammaiset, maahanmuuttajat, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, iäkkäät, nuoret)

5. Lainsäädännön tasoa nostettava, muutoin vaarana on, että lainsäädäntö jää puutteelliseksi eivätkä seksuaaliväkivallan tai lähisuhdeväkivallan uhrien oikeudet toteudu oikeuskäytännössä. Erityisesti nyt seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksessa on pelko, että haavoittuvien uhrien asema heikkenee entisestään. Sekavat ja monimutkaiset pykälärakennelmat johtavat vaarallisella tavalla seksuaalirikosten uhrien oikeuksien mitätöimiseen. Laillisuusperiaate edellyttää selkeitä pykäläiä ja johdonmukaista kokonaisuutta. Ymmärrys suojaikärajasta, ja mitä se (oikeus)käytännössä tarkoittaa, on myös erittäin tärkeää. Lähisuhdeväkivalta, tekijän valta-asema, luottamussuhde ovat asioita, joihin on kiinnitettävä huomio uudistuksessa Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaaenintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

1. Seksuaalirikosten uhrien palvelujen saavutettavuutta lisätään, ja ne taataan myös tulevaisuudessa. (Päätöksenteossa kuunnellaan seksuaalirikosten uhrien parissa työskentelevien näkemyksiä.)
2. Seksuaaliväkivaltaan ja seksuaalirikosten uhrien kohtaamiseen sekä hoitoon kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota (asiantuntemuksen lisääminen, uhrien sensitiivinen kohtelu, uhrin uudelleentraumatisoitumisen riskin vähentäminen, seksuaaliväkivaltatyön mallia ja rakenteita kehitettävä pitkäjänteisesti, hoitoon ohjautuvuus, avun saaminen matalalla kynnyksellä ja varhaisessa vaiheessa, yhteiskunnan seksuaali väkivallasta koituvat kustannukset vähenevät)
3. Seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja väkivaltaa käsitellään jo peruskoulussa + muissa oppilaitoksissa (asennekasvatus)

4. Raiskauskriisikeskuksia lisätään (SERI-tukikeskukset eivät voi hoitaa kaikkia uhreja, siellä hoidon saaminen edellyttää, että rikos on tapahtunut alle 1 kk sitten), Euroopan neuvoston suositus: raiskauskriisikeskus/200 000 asukasta)

5. Seksuaalirikoslainsäädännön ja muun naisia koskevan erityislainsäädännön tasoa nostetaan ja korjataan lainsäädännön (myös lähisuhdeväkivalta) puutteet, jotka estävät uhrien oikeuksien toteutumisen oikeuskäytännössä kansainvälisten velvoitteiden kuten Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmentäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

Velvoittavien kansainvälisten sopimusten noudattaminen täysimääräisesti, ja lainsäädännön sekä käytäntöjen päivittäminen saadun palautteen pohjalta (esim. GREVIO, CEDAW: huomautukset).

Esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaa tai rikoksen tekijän valta-asemaa ei aina arvioida viranomaiskäytännössä Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla täysimääräisesti.

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopoliittikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

Seksuaalirikoslainsäädännön uudistamisessa huomioitava naisten asema seksuaalirikosten uhreina ja uhrien oikeusturvaan kiinnitettävä erityistä huomiota:

<https://tukinainen.fi/raiskauskriisikeskus-tukinaisen-lausunto-seksuaalirikoslain-kokonaisuudistuksesta/>

Lainsäädännön tasoa nostettava, muutoin vaarana on, että lainsäädännön puutteiden vuoksi seksuaaliväkivallan tai lähisuhdeväkivallan uhrien oikeudet eivät toteudu oikeuskäytännössä. Erityisesti nyt käynnissä olevassa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksessa on pelko, että haavoittuvien uhrien asema heikkenee entisestään. Sekavat ja monimutkaiset pykälärakennelmat johtavat vaarallisella tavalla seksuaalirikosten uhrien oikeuksien mitätöimiseen. Laillisuusperiaate edellyttää selkeitä pykäläiä ja johdonmukaista kokonaisuutta. Ymmärrys suojaikärajasta, ja mitä se (oikeus)käytännössä tarkoittaa, on myös erittäin tärkeää uusia pykäläiä muodostettaessa. Lähisuhdeväkivalta, tekijän valta-asema, luottamussuhde ovat asioita, joihin on kiinnitettävä huomio uudistuksessa Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Tarkemmin lainsäädännön uudistamistarpeista ja yksilön oikeussuojan kehittämisestä sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi:

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

Erityisen haavoittuvassa asemassa olevien seksuaalirikosten uhrien (esim. lähisuhdeväkivallan uhrin, nuoret, vanhukset, vammaiset, maahanmuuttajat, päihde- ja mielenterveyskuntoutajat) kohtaamiseen ja heidän erityistarpeisiinsa kiinnitettävä aiempaa enemmän huomiota: aiheeseen liittyvän erityisasiantuntemuksen lisääminen, viranomaistahot + moniammattillisen yhteistyön lisääminen, lainsäädännön valmistelu. Tunnistettava, että puutteellinen, sekava ja muuten huonosti valmisteltu lainsäädäntö, erityisesti ajastaan jäljessä oleva seksuaalirikoslainsäädäntö lisäävät moniperusteista syrjintää.

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

Ihmisoikeussopimukset koskevat kaikkia ihmisiä. Ihmisoikeuksien toteutuminen todellisuudessa riippuu lainsäädännön lisäksi myös erittäin paljon käytännöistä, asenteista, valtasuhteista, ja haavoittuvuuteen liittyvien erityisten tekijöiden syvästä ymmärtämisestä.

Silver Riitta
Tukinainen ry - Raiskauskriisikeskus Tukinainen